

ІМІДЖ-ДИЗАЙН ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ УНІВЕРСИТЕТУ

Довга Т. Я.

доктор педагогічних наук,

професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка

вул. Шевченка, 1, Кропивницький, Кіровоградська область, Україна

orcid.org/0000-0002-4219-0194

t_dovga@ukr.net

Ключові слова: *освітнє середовище університету, педагогічний дизайн, професійний імідж викладача, імідж-дизайн особистості викладача, імідж-клоузінг, дизайн одягу.*

Статтю присвячено ролі дизайну в освітньому середовищі університету. Із цією метою розкрито сутність дизайну як художньо-творчої діяльності, спрямованої на облаштування середовища існування людини. Це різноманітні види дизайну (дизайн інтер'єру, ергодизайн, екодизайн, фото-дизайн, арт-дизайн тощо), які чинять вплив на всі сфери життєдіяльності людини. В умовах модернізації освіти активізувався пошук сучасних ресурсів, які забезпечують ефективне проектування та конструювання освітнього простору та насамперед пов'язані з облаштуванням гармонійного та комфортного освітнього середовища, його естетикою, ергономікою та екологією.

Аналіз поняття дизайну з позицій особистісного та іміджевого підходів уможливив виокремлення понять «іміджевий дизайн» та «педагогічний дизайн», на перетині яких актуалізувалась проблема імідж-дизайну особистості. Іміджевий дизайн виник як наслідок впливу дизайну на особистісну сферу людини (її зовнішній вигляд, соціальне та предметне оточення, професійну діяльність та поведінку тощо), а педагогічний дизайн торкнувся безпосередньо сфери освіти. Зокрема, педагогічний дизайн забезпечує розробку інноваційного змісту освітнього середовища та засобів навчання, що характеризуються педагогічною ефективністю, методичною адекватністю та доцільністю.

Мету даної наукової розвідки сфокусовано на особистості викладача. Сформульовано поняття «імідж-дизайн особистості викладача» та представлено його як особистісно-професійне утворення. Імідж-дизайн особистості викладача розкрито через призму педагогічного дизайну та розглянуто в межах освітнього середовища університету. Встановлено зв'язок імідж-дизайну з професійним іміджем викладача та його зовнішнім виглядом, який в умовах освітнього середовища набуває ознак професійного вигляду та значною мірою впливає на оцінку професійної діяльності. Запропоновано можливості вдосконалення професійного вигляду викладача через засоби соціального оформлення зовнішності. Із цією метою застосовано поняття «імідж-клоузінг», основним інструментом якого обрано дизайн одягу, а супутними засобами виступають етнодизайн та екодизайн.

PROFESSOR'S PERSONALITY IMAGE DESIGN IN THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF THE UNIVERSITY

Dovga T. Ya.

*Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department of Pedagogy of Preschool and Postgraduate Education
Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University
Shevchenko str., 1, Kropyvnytskyi, Kirovograd region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-4219-0194
t_dovga@ukr.net*

Key words: *educational environment of the university, pedagogical design, professional image of the professor, image-design of the professor's personality, image-closing, clothing design.*

The article is devoted to the role of design in the educational environment of the university. To this end, the essence of design as an artistic and creative activity aimed at improving the human environment is revealed. These are various types of design (interior design, ergodesign, ecodesign, photo design, art design, etc.) that affect all areas of human life. In the context of modernization of education, the search for modern resources has intensified, which provide effective design and construction of educational space and are primarily related to the arrangement of a harmonious and comfortable educational environment, its aesthetics, ergonomics and ecology.

The analysis of the concept of design from the standpoint of personal and image approaches made it possible to distinguish the concepts of "image design" and "pedagogical design", at the intersection of which the problem of image design of the individual was actualized. Image design arose as a consequence of the impact of design on the personal sphere of man (his appearance, social and subject environment, professional activities and behavior, etc.), and pedagogical design directly affected the field of education. In particular, pedagogical design provides the development of innovative content of the educational environment and teaching aids, characterized by pedagogical efficiency, methodological adequacy and expediency.

The purpose of this scientific research is focused on the professor's personality. The concept of "image-design of the professor's personality" is formulated and presented as a personal-professional education. The image design of the professor's personality is revealed through the prism of pedagogical design and considered within the educational environment of the university. The connection between image design and the professional image of the professor and his appearance, which in the educational environment acquires signs of professional appearance and significantly affects the assessment of professional activity. Possibilities of improving the professional appearance of a professor through the means of social design of appearance are offered. For this purpose, the concept of "image-closing" is used, the main tool of which is chosen clothing design, and the accompanying tools are ethnodesign and ecodesign.

Постановка проблеми. Інноваційні процеси у сфері вищої освіти спонукають до створення в університетах такого освітнього середовища, яке здійснює визначальний вплив на студентську аудиторію, оскільки від нього значною мірою залежить особистісно-професійний розвиток майбутніх фахівців на етапі університетського навчання та їхня адаптація до умов конкурентного середовища на ринку праці.

В умовах модернізації освіти активізувався пошук сучасних ресурсів, які можуть забезпечити

ефективне проектування та конструювання освітнього простору. До них належать різноманітні види дизайну, так чи так пов'язані з облаштуванням гармонійного та комфортного освітнього середовища, його естетикою, ергономікою та екологією, як-от: дизайн інтер'єру, ергодизайн, еко-дизайн, фото-дизайн, арт-дизайн тощо, які чинять вплив на всі сфери життєдіяльності людини.

Дизайн (від англ. design – творчий задум, план, проєкт; проектування, конструювання) – худож-

ньо-творча діяльність, метою якої є формування гармонійного предметного середовища, що повно задовольнятиме матеріальні та духовні потреби людини. Стрімке поширення дизайну в різноманітних сферах людської діяльності дедалі більше змушує розглядати його як філософську категорію, що визначає стиль життя сучасної людини. Сучасний дизайн охоплює не тільки предметне оточення людини, але все більше торкається і процесів [10, с. 14].

Як відомо, основним завданням *ергодизайну* є облаштування комфортного та естетично-привабливого простору життєдіяльності людини. Технології ергодизайну в освітньому середовищі охоплюють значне коло питань організації та облаштування навчального процесу: забезпечують формування ефективного матеріального освітнього простору (підбір навчальних меблів, обладнання, інструментів та пристроїв; проектування зручного та стильного одягу для суб'єктів освітньої діяльності і т. п.); дозволяють проектувати навчальне середовище з урахуванням анатомічних, антропометричних, фізіологічних та біомеханічних характеристик людини; сприяють підбору освітніх технологій з врахуванням психологічних та розумових характеристик учасників освітнього процесу; визначають освітні комунікації як комфортну навчальну взаємодію між суб'єктами освітнього процесу; впливають на процеси інформатизації освітнього середовища, забезпечуючи якісні умови художньо-технічного оформлення та відображення інформації з урахуванням психологічних особливостей її сприйняття [2, с. 12].

Як наслідок, набули розвитку такі явища, як «іміджевий дизайн» та «педагогічний дизайн», на перетині яких актуалізувалось поняття «імідж-дизайн особистості». Так, іміджевий дизайн виник у результаті впливу дизайну на особистісну сферу людини (її зовнішній вигляд, соціальне та предметне оточення, професійну діяльність та поведінку тощо), а педагогічний дизайн набув розвитку в сфері освіти. Наразі він забезпечує розробку інноваційного змісту освітнього середовища та дидактичних засобів навчання, у тому числі з використанням інформаційних технологій.

Метою нашої статті було здійснити теоретичний аналіз сутності поняття «педагогічний дизайн», сформулювати поняття «імідж-дизайн особистості викладача» та віднайти можливості його вдосконалення в освітньому середовищі університету.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Педагогічний феномен освітнього середовища, яке сприяє розвитку та самореалізації особистості, розкрито в дослідженнях І. Бега, І. Єрмакова, І. Зязюна, О. Киричука, О. Савченко, Л. Сохань, Т. Сущенко та ін. Низка вчених займається дослі-

дженням інноваційного освітнього середовища (Л. Ващенко, Л. Даниленко, Г. Єльнікова, Л. Карамушка, А. Каташов, Т. Пятничук, О. Шапран та ін.). Однак відкритим для дослідження на даний час залишається ресурсний потенціал інноваційного середовища закладу вищої освіти.

М. Братко вважає, що освітнє середовище вищого навчального закладу – це комплекс умов (можливостей) та ресурсів (матеріальних, фінансових, особистісних, технологічних, організаційних, репутаційних) для освіти особистості, що склались цілеспрямовано в установі, яка виконує освітні функції щодо надання фахової освіти, що відповідає певному рівню вищої освіти, забезпечує можливості для загальнокультурного та особистісного розвитку суб'єктів освітнього процесу. Слушною є думка дослідниці про те, що будь-яку з умов або будь-який ресурс освітнього середовища можна розглядати як «фактор впливу» на суб'єкта освітнього процесу, а цілеспрямовано змінюючи їх, можна здійснити опосередкований вплив на всі складові освітнього процесу, в тому числі на його результат – майбутнього фахівця [3, с. 19].

З-поміж ресурсів, що забезпечують інноваційний зміст освітнього середовища, вчені виділяють феномен педагогічного дизайну. Як цілісний процес, педагогічний дизайн передбачає аналіз навчальних потреб, розробку освітнього середовища та засобів навчання, що характеризуються педагогічною ефективністю, методичною адекватністю та доцільністю.

Сучасні вчені, які досліджують проблему педагогічного дизайну (О. Абізова, О. Беленко, І. Ісаєв, Д. Вороніна, І. Демидова, С. Денисенко, Е. Зауторова, К. Кречетников, М. Краснянський, С. Курносова, О. Мокрогуз, С. Наход, І. Радченко, І. Такушевич, О. Тихомирова, О. Уваров, О. Чирва та ін.), стверджують, що для нього характерна різноманітність трактувань: від створення освітнього середовища (умов ефективної роботи) – до процесу проектування сучасних дидактичних засобів, розроблених, у тому числі, на основі інформаційних технологій.

Під педагогічним (освітнім) дизайном розуміють системний підхід до побудови освітнього процесу, що враховує теоретичні положення психології, педагогіки, іміджології, ергономіки, когнітивістики та інших наук, які вивчають особливості людського сприйняття та пізнання. Результатом роботи педагогічних дизайнерів (учителів, викладачів, менеджерів освіти) є система навчання, що забезпечує ефективний та комфортний освітній процес.

Наразі посиленої уваги дослідників потребує універсальний дизайн у галузі освіти, а саме: дизайн інформаційного середовища закладу вищої освіти, дизайн освітнього простору Нової української школи, дизайн інклюзивного освіт-

нього середовища, дизайн середовища дистанційного навчання тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «педагогічний дизайн» запозичене з англійської мови і є похідним від словосполучення «instructional design» (педагогічне проектування). Класичне визначення даного поняття знаходимо в дослідженнях зарубіжних учених (Merrill M. D., Drake L., Lacy, M. J., Pratt J.), де він розглядається як наукова дисципліна, яка займається «розробкою найбільш ефективних, раціональних та комфортних способів, методів та систем навчання, які можуть бути використані в сфері професійної педагогічної практики» [14].

З погляду К. Кречетникова, педагогічний дизайн – це галузь науки та практичної діяльності, що ґрунтується на теоретичних положеннях педагогіки, психології та ергономіки, така, що займається питаннями розробки навчального матеріалу, в тому числі на основі інформаційних технологій та забезпечує найбільш раціональний, ефективний та комфортний освітній процес. Автор визначає основну мету педагогічного дизайну: створювати та підтримувати навчальне середовище, в якому, на основі найбільш раціонального уявлення, взаємозв'язку та поєднання різноманітних типів освітніх ресурсів, забезпечується психологічно комфортний та педагогічно обґрунтований розвиток суб'єктів освіти [7].

В. Ніколіна та О. Фефелова розглядають педагогічний дизайн у рамках соціально-орієнтованої дидактики, використовуючи при цьому категорію соціально-педагогічний дизайн, яку вони розуміють як технологію професійного розвитку педагога, спрямовану на навчання його проектування ефективних, раціональних та комфортних способів організації освітніх процесів відповідно до задуманого бажаним чином майбутнього об'єкта (продукту), а також згідно з вимогами антропоцентричності, ергономічності (психофізичних зручностей) та чіткої соціальної орієнтації [11, с. 392].

С. Наход вважає педагогічний дизайн засобом, що забезпечує активне включення студентів у навчальний процес за рахунок добору й використання педагогами вищої школи сукупності інтерактивних форм, методів, прийомів та сучасних інформаційних засобів навчання. При цьому автор наголошує на провідній ролі викладача у створенні позитивної мотивації студентів для вивчення дисциплін професійної спрямованості. Адже саме викладач може підвищити ступінь задоволеності від вивчення дисципліни, оскільки він може показати, в чому полягає сенс досягнень та визнання зусиль студентів у процесі навчання. До того ж, викладач-фасилітатор може заохотити студентів до використання своїх знань та навичок у реальних умовах професійної діяльності або

залучити їх до реальних дій чи ситуацій з вирішення навчальних проблем [9, с. 317].

Імідж викладача закладу вищої освіти.

В освітньому середовищі закладу вищої освіти відбувається взаємодія двох його основних суб'єктів: викладача та студента, при цьому провідним у цій діаді вважається викладач.

Різноманітні аспекти іміджу викладача вивчали українські вчені С. Байда, Н. Бутенко, О. Грейліх, В. Ісаченко, О. Марченко, Н. Прус, О. Романовська, С. Фатальчук, С. Якущенко та ін. Завдяки проведеним дослідженням, вітчизняна наука збагатилася різними підходами до вивчення сутності та структури іміджу викладача сучасного вишу, технологіями його формування та вдосконалення.

О. Романовська визначає імідж викладача вищої школи як динамічний образ, що представляє сукупність зовнішніх (візуальна привабливість, культура вербального і невербального спілкування), професійних (професійна культура) і внутрішніх (особистісні якості, моральні, етичні норми та ін.) характеристик, який створюється в результаті прямого їх сприйняття в процесі взаємодії педагога з учасниками педагогічного процесу, або опосередковано через думку інших людей. Імідж не завжди повністю відображає особистість його носія, але незалежно від цього образ може викликати до себе як позитивне, так і негативне ставлення [12, с. 144–145].

У багатьох розвідках імідж викладача позиціонується як ефективний інструмент його професійної діяльності в умовах освітнього процесу сучасного вишу. До прикладу, С. Фатальчук і С. Якущенко зазначають, що головною метою кожного викладача закладу вищої освіти є зацікавленість студентів у вивченні його дисципліни, хороші результати, повне засвоєння матеріалу. Наявність у викладача позитивного професійного іміджу сприяє встановленню контактів зі студентською аудиторією, утвердженню викладача як авторитетного джерела інформації та особистості, яка своїм прикладом, знаннями та поведінкою може позитивно впливати на молоде покоління [13, с. 120].

О. Марченко вважає, що викладач має бути еталонною моделлю у формуванні іміджу студентів: «Професія викладача – це особливий хист, володіння набором яскраво виражених здібностей до спілкування, естетичної уяви, тілесної пластики, мовної чарівності. Для того, щоб бути дизайнером особистості та формувати у студентів професійно-особистісний імідж, вибудовувати технологію життєдіяльності, людина повинна мати сильну духовну енергетику, величезний багаж знань і вмінь. У своїй роботі викладач повинен особливе значення надавати системному пізнанню особистості студента, осмисленню свого внутрішнього

досвіду, технологічності використання знань і т.д.» [8, с. 196].

С. Байда відзначає, що важливою складовою професійного іміджу викладача є зовнішній вигляд, який впливає не тільки на ставлення до нього як до особистості, а й на оцінку його професійної діяльності. Тому молодим викладачам вищів необхідно усвідомлювати, які особливості зовнішнього вигляду є сприятливими для формування їхнього позитивного іміджу. При цьому не слід забувати про те, що, з одного боку, звичка гарно виглядати є виявом поваги до інших людей, а з іншого, непрофесійно занадто підкреслювати свою фізичну привабливість за допомогою одягу, адже викладач повинен першочергово фокусувати увагу на своїх професійних здібностях.

Автор статті апелює до слів канадсько-американського письменника Брайана Трейсі, який у своїй книзі «Наука мотивації» (2018) слушно зауважує, що немає сенсу сподіватися на те, що інші оцінять вас за ваш характер і особистість, не звернувши уваги на те, як ви виглядаєте. Тому, незважаючи на важливість особистісних і професійних характеристик викладача, у формуванні іміджу обов'язково має враховуватися його візуальне вимірювання. Це пов'язано з тим, що візуальні повідомлення краще запам'ятовуються й передають значний обсяг інформації про людину [1, с. 11–12].

Імідж-дизайн особистості викладача.

За результатами досліджень А. Конєвої, імідж-дизайн (проекування образу людини) починається з вивчення її візуальних характеристик – тілесної фактури та інших структурних елементів іміджу (компонентів візуального образу), які також є системоутворюючими для імідж-дизайну особистості: *костюм, антураж, роль* [6, с. 123].

Дослідниця вважає, що провідна роль у структурі імідж-дизайну особистості належить костюму. Саме костюм, тобто створений костюмом образ, є основною інформаційною одиницею іміджу (якщо спробувати говорити про імідж у термінах повідомлення), костюм створює візуальний образ, доступний для тиражування і такий, що стає об'єктом для наслідування. Причому імідж-дизайн оперує костюмом у цілому, а не одягом як окремим елементом. Так, жіночий брючний ансамбль, одягнений з черевиками-оксфордами, супроводжуваний короткою гладкою стрижкою і відсутністю макіяжу, створить зовсім інший імідж, ніж той самий костюм в ансамблі з туфлями на шпильці, недбалою укладкою і яскравим мейком. Костюм включає не лише одяг, але також зачіску та макіяж, до того ж, у створенні образу мають важливе значення деталі.

Таким чином, А. Конєва розглядає явище іміджевого дизайну в рамках сучасної візуальної

культури, розуміючи його як функціональне та доцільне формоутворення. На її думку, імідж-дизайн – це спосіб презентації своєї індивідуальності з метою справити певне враження. Імідж-дизайн екологічний, він оптимальним чином співвідносить внутрішню сторону ідентичності з її зовнішнім вираженням [6, с. 125–126].

Ми вважаємо, що *імідж-дизайн особистості викладача – особистісно-професійне утворення, яке поєднує в собі процес та результат проектування та вдосконалення його іміджу, що відбувається під впливом сучасної моди, індивідуальних уподобань і творчих можливостей та реалізується з урахуванням суспільних вимог до професійного вигляду педагога. Імідж-дизайн є дієвим інструментом самопрезентації особистості викладача та ефективним засобом його професійної діяльності.*

Розглянемо можливості вдосконалення імідж-дизайну особистості викладача засобами імідж-клоузингу (**Імідж-клоузинг – це процес, метою якого є створення позитивного іміджу засобами одягу*). Зокрема, акцентуємо увагу на дизайні одягу викладача та вимогах до нього, прийнятих у суспільстві. Адже професійний вигляд викладача значною мірою впливає на студентів, а його особистість слугує еталоном ставлення до самого себе, до студентів, до професійної діяльності.

Дизайн одягу як інструмент імідж-клоузингу.

Останнім часом усе більшого розвитку набуває в суспільстві *дизайн одягу*. Відомо, що у 60-70-ті роки ХХ століття моду в одязі диктували, з одного боку, унікальні роботи художників-модельєрів, виконані індивідуально, часто на замовлення, а з іншого – роботи модельєрів-дизайнерів – виробни швацької індустрії, що випускалися серійно. Сьогодні ж унікальні речі «от-кютюр» (високу моду) і продукцію «прет-а-порте» (масову моду) відносять до категорії «дизайн одягу». Частково це визнання ролі дизайну, але багато в чому це пояснюється тим, що індустрія моди базується на сучасних технологіях, матеріалах, стає демократичною і орієнтується на широкі верстви населення, стежачи за смаками своєї публіки і випереджаючи їх [10, с. 14].

На думку дизайнерів, *одяг* – це багатофункціональний дизайн-об'єкт, в якому перше місце посідає утилітарна функція: людина повинна відчувати себе комфортно. Окрім цього, одяг не повинен шкодити здоров'ю. Як захисна оболонка, одяг повинен відповідати вимогам безпеки користування, наприклад, забезпечувати нормальні показники гомеостазу – не тиснути, не завдавати травм при користуванні і т. ін. Але ж і матеріал, з якого виготовлено одяг, не повинен шкодити на біологічному рівні, тобто мати відповідні гігієнічні показники, наприклад, не викли-

кати алергію, забезпечувати наявність вологи та повітря, бути антистатичним. Крім того, конструкція одягу повинна забезпечувати ці показники – не порушувати пароповітряний обмін у підодяговому просторі. І, при цьому, одяг повинен виглядати естетично. У виробництві одягу переважно використовуються матеріали з натуральної сировини – льону, бавовни, шовку, вовни, шкіри, хутра тощо, або змішаних матеріалів – з додаванням хімічних волокон до натуральних [4, с. 142].

Дизайн одягу окремих категорій людей багато в чому визначається видом діяльності та професією. Педагогічна професія висуває певні вимоги до одягу її представників. Дотриманню цих вимог сприяють розроблені фахівцями рекомендації щодо створення індивідуального стилю, кольорового ансамблю, вибору відповідного взуття, аксесуарів і т. ін. Наведемо найбільш загальні вимоги, які пред'являються до дизайну одягу сучасного педагога вищої школи (більшість з них стосується вбрання викладачів жіночої статі, оскільки в одязі викладачів-чоловіків традиційно переважає консервативний стиль).

Стиль одягу. Зовнішній вигляд викладача повинен бути елегантним і охайним, вселяти повагу, викликати довіру. Тому класичний, дещо консервативний стиль для педагога кращий, ніж понадмодний одяг. Одяг має бути сучасним і зручним, але не суперечити загальноприйнятим нормам пристойності та професійному дрес-коду.

Силует одягу. Силует ділового костюма повинен наближатися до витягнутого прямокутника з підкресленими кутами (як для жінок, так і для чоловіків-педагогів). У цей силует не вписуються об'ємні джемperi, светри, джинси або м'які штани, пишні сукні з воланами та мереживами. Такі елементи округляють силует та свідчать про низький соціальний статус його власника.

Форма одягу. Ідеальна форма одягу для педагогів та, яка сприяє концентрації уваги студента не на розгляді деталей одягу, а на засвоєнні навчального матеріалу. Таким одягом для викладачів обох статей є діловий костюм. Він підкреслює професіоналізм та офіційний стиль відносно студентами. Наприклад, діловий костюм для жінки-педагога може складатися з піджака (жакета) зі спідницею або брюками та блузки. Доречною буде також гарна, елегантна, ділова сукня.

Колір одягу. Педагог може коригувати свій імідж за допомогою кольору одягу (особливо це стосується викладачок). Необхідно пам'ятати, що яскрава кольорова гама привертає надмірну увагу студентів до зовнішнього вигляду викладача. Слід також уникати блискіток, люрексу, паеток, яскравих принтів – усього, що може відволікти студентів від навчання. Правильний вибір кольорової гами одягу, в якій переважають спокійні, пастельні від-

тінки, допоможе викладачеві знайти порозуміння з молоддю та викликати схвалення колег.

Зачіска, макіяж. Педагог-жінка має виглядати стримано та елегантно. Макіяж та манікюр потрібно підбирати в неясних, нейтральних тонах. Зачіска має бути досить строгою, а колір волосся – природним.

Аксесуари. Доповнення до одягу у жінок (шийні хустинки та шалики, сумки, паски, а також окуляри, годинники, телефони, ділові щоденники тощо) повинні відображати індивідуальний стиль власниці та враховувати модні віяння. Аксесуари викладачів-чоловіків мають бути виключно діловими і витриманими в єдиному стилі.

Прикраси. Прикрас у вбранні жінки-педагога має бути небагато, вони мають бути неясними, малопомітними. Підійде намисто з дрібних перлів середньої довжини або ланцюжок, обручка та вишуканий перстень з благородного металу, невеликі коштовні сережки. Прикрасою для чоловіків-викладачів слугує обручка чи перстень без коштовного каміння, запонки та затискач для краватки.

Дослідження А. Дяченко містить актуальні поради стосовно дизайну одягу сучасного викладача. Так, дослідниця пропонує декілька актуалітетів, які є перспективними для дрес-коду викладача:

1. *Чіткий силует.* Безформені речі – табу для викладача. Найбільш доречною є річ прямого силуету, яка буде сидіти досить вільно і в якій себе можна почувати максимально впевнено незалежно від ситуації і самопочуття. Для жінки-викладача це може бути сукня-футляр: у ній можна завжди відчувати себе привабливо – чи то в аудиторії, уроці, чи то під час поза аудиторної діяльності зі студентами або викладацького зібрання. Для чоловіка-викладача в деяких випадках допускаються неформальний піджак з фактурної тканини (вовна, твід, вельвет тощо) або светр (пуловер, кардиган) та неформальні штани (вельветові, бавовняні тощо).

2. *Багатощаровість* – це виграно для будь-якого дрес-коду. По-перше, багатощарові комплекти завжди виглядають цікаво, неординарно, вони мимоволі приваблюють погляди аудиторії до постаті викладача; по-друге, багатощаровість – це дуже практично і зручно (в навчальних аудиторіях досить часто буває прохолодно або, навпаки, спекотно, а в багатощаровому комплекті можна контролювати температурний режим); по-третє, багатощарові комплекти завжди надійні (можна не думати про дрібниці в одязі, вони будуть приховані).

3. *Актуальні кольори* для одягу викладача – це кольори ділового дрес-коду, але з розширеними можливостями та палітрою відтінків:

– для костюмів: відтінки синього, сірого, бежевого, коричневого;

– для суконь: відтінки синього, сірого, бежевого, коричневого, зеленого;

– для аксесуарів: поєднання перерахованих вище кольорів, а також спокійні відтінки червоного, фіолетового, жовтого тощо [5, с. 44–45].

У сучасному світі набуває популярності екологічний підхід до створення одягу (*екодизайн, екостиль*). Екологічний дизайн не тільки сприяє формуванню дбайливого ставлення до навколишнього середовища, економії ресурсів, прагненню до довговічності речей, що оточують людину й т. ін., а й стимулює також більш глибокі процеси, пов'язані зі створенням сприятливих умов для фізичного і психічного здоров'я людини. У поняття «екологічно чистий об'єкт», таким чином, вкладається не тільки відсутність негатив-

ного впливу на середовище, а й відчуття психологічного комфорту від користування ним [4, с. 130].

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямку. Імідж-дизайн особистості сучасного викладача закладу вищої освіти, основою якого є діловий та привабливий професійний вигляд, сформований за допомогою засобів соціального оформлення зовнішності і, зокрема, дизайну одягу, сприяє створенню позитивного враження, яке справляє викладач на професійне та соціальне оточення. Імідж-дизайн особистості викладача є частиною педагогічного дизайну, який наразі активно реалізується в освітньому середовищі університету. До подальших об'єктів дослідження можна віднести імідж-дизайн особистості студента та іміджевий дизайн освітніх закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байда С. Психологічні чинники формування позитивного іміджу молодого викладача педагогічного ВНЗ. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2018. 1(38). С. 11–13.
2. Борисова Т. Інноваційні підходи до реалізації технологій ергодизайну в закладах освіти *Витоки педагогічної майстерності*. 2019. Випуск 24. С. 9–14.
3. Братко М.В. Освітнє середовище вищого навчального закладу: пошук стратегій управління. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2014. № 22. С. 15–21.
4. Дизайнерська діяльність: екологічне проектування. Науково-методичне видання / В.О. Свірко, О.В. Бойчук, В.М. Голобородько та ін.; за заг. ред. В.О. Свірка. Київ : УкрНДІ ДЕ, 2016. 196 с.
5. Дяченко А.В. Порівняльний аналіз дизайну одягу викладача сучасності на прикладі викладачів зарубіжних країн. *Імідж сучасного педагога*. 2019. № 1(189). С. 42–46.
6. Конєва А.В. Екологія самопрезентації: імідж-дизайн. *Международный журнал исследований культуры / International Journal of Cultural Research*. № 1(18). Эйдос, Санкт-Петербург. 2015, С. 116–127.
7. Кречетников К.Г. Педагогический дизайн и его значение для развития информационных образовательных технологий. *Информационные технологии в образовании*. Электронный журнал. Троицк : ИТО-Троицк, 2005.
8. Марченко О. Особистість викладача ВНЗ у процесі формування професійно-особистісного іміджу студентів. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*. 2015. Вип. 15. С. 194–199. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vpm_15_40.
9. Наход С.Н. Педагогічний дизайн як засіб підвищення мотивації студентів у процесі E-Learning. *Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Педагогічні науки. Серія «Педагогіка і психологія»*. 2020. № 2(20). С. 311–319.
10. Незвещук-Когут Т.С. Дизайн : навч. посіб. Чернівці : ЧТЕІ КНТЕУ, 2021. 340 с.
11. Николина В.В., Фелелова О.Е. Формирование новой функциональной позиции педагога в процессе социально-педагогического дизайн-проектирования. *Современные наукоемкие технологии*. 2016. № 6. С. 390–395.
12. Романовська О.О. Поняття і структура іміджу сучасного викладача вищої школи. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2016. № 2. С. 135–146.
13. Фатальчук С.Д., Якущенко С.І. Позитивний імідж сучасного викладача вищої школи: актуальність та перспективи наукових розвідок. *Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки*. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2017. Вип. № 10. С.118–123.
14. Merrill M. D., Drake L., Lacy M. J., Pratt J. Reclaiming instructional design. *Educational Technology*. 1996. № 36(5). P. 5–7.

REFERENCES

1. Baida S. (2018). Psykholohichni chynnyky formuvannia pozytyvnoho imidzhu molodoho vykladacha pedahohichnoho VNZ. *Visnyk KNU imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky*. 1(38). S. 11–13.

2. Borysova T. (2019). Innovatsiini pidkhody do realizatsii tekhnolohii erhodyzainu v zakladakh osvity. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Vypusk 24. S. 9–14.
3. Bratko M. V. (2014). Osvitnie seredovyshe vyshchoho navchalnoho zakladu: poshuk stratehii upravlinnia. Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka. Psykholohiia. Pedahohika. № 22. S. 15–21.
4. Dyainerska diialnist: ekolohichne proektuvannia (2016). Naukovo-metodychne vydannia / V. O. Svirko, O. V. Boichuk, V. M. Holoborodko ta in.; za zah. red. V. O. Svirka. K.: UkrNDI DE. 196 s.
5. Diachenko A. V. (2019). Porivnialnyi analiz dyzainu odiahu vykladacha suchasnosti na prykladi vykladachiv zarubizhnykh krain. Imidzh suchasnoho pedahoha. № 1 (189). S. 42–46.
6. Koneva A. V. (2015). Ekologiia samoprezentatsii: imidzh-dizayn. Mezhdunarodnyi zhurnal issledovaniy kul'tury / International Journal of Cultural Research. № 1(18). Eydos, Sankt-Peterburg. S. 116–127.
7. Krechetnikov K. G. (2005). Pedagogicheskiy dizayn i ego znachenie dlya razvitiya informatsionnykh obrazovatelnykh tekhnologiy. Informatsionnye tekhnologii v obrazovanii». Elektronnyi zhurnal. Troitsk: ITO-Troitsk.
8. Marchenko O. (2015). Osobystist vykladacha VNZ u protsesi formuvannia profesiino-osobystisnoho imidzhu studentiv. Vytoky pedahohichnoi maisternosti. Serii: Pedahohichni nauky. Vyp. 15. S. 194–199.
9. Nakhod S. N. (2020). Pedahohichni dyzain yak zasib pidvyshechennia motyvatsii studentiv u protsesi E-Learning. Visnyk universytetu imeni Alfreda Nobelia. Pedahohichni nauky. Serii «Pedahohika i psykholohiia». № 2 (20). S. 311–319.
10. Nezveshchuk-Kohut T. S. (2021). Dyizain: navch. posib. Chernivtsi: ChTEI KNTEU, 340 s.
11. Nikolina V. V., Fefelova O. E. (2016). Formirovanie novoy funktsionalnoy pozitsii pedagoga v protsesse sotsialno-pedagogicheskogo dizayn-proektirovaniya. Sovremennyye naukoemkie tekhnologii. № 6. S. 390–395.
12. Romanovska O. O. (2016). Poniattia i struktura imidzhu suchasnoho vykladacha vyshchoi shkoly. Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnyimi systemami: filosofii, psykholohiia, pedahohika, sotsiologiia. № 2. S. 135–146.
13. Fatalchuk S. D., Yakushchenko S. I. (2017).pozytyvnyi imidzh suchasnoho vykladacha vyshchoi shkoly: aktualnist ta perspektyvy naukovykh rozvidok. Visnyk Cherkaskoho universytetu. Serii: Pedahohichni nauky. Cherkasy: ChNU im. B. Khmelnytskoho. Vyp. №10. S. 118–123.
14. Merrill M. D., Drake L., Lacy M. J., Pratt J. (1996). Reclaiming instructional design. Educational Technology. № 36 (5). R. 5–7.